

WYKORZYSTANIE SIŁ ZBROJNYCH NA POTRZEBY ZWALCZANIA ZAGROŻEŃ TERRORYSTYCZNYCH

Justyna BIELECKA¹

WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA

Streszczenie. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie możliwości wykorzystania sił zbrojnych do zwalczania zagrożeń terrorystycznych. Zagrożenia te ze względu na fakt negatywnego wpływania na funkcjonowanie państw oraz międzynarodową społeczność powinny być traktowane jako przedmiot działalności podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa. Osiągnięcie międzynarodowej współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu jest niezbędne do podjęcia efektywnych działań, zmierzających do wyeliminowania tego problemu z całokształtu stosunków międzynarodowych.

Słowa kluczowe: siły zbrojne, zagrożenie terrorystyczne, polityka bezpieczeństwa, stosunki międzynarodowe.

Wstęp

Terroryzm to zjawisko, z którym w XXI wieku spotykamy się coraz częściej. Jego odmiennność przejawia się głównie w skali, z jaką wywiera on wpływ na podstawy funkcjonowania współczesnego ładu społecznego, politycznego oraz ekonomicznego.

Terroryzm stanowi zagrożenie zarówno dla życia, jak i mienia jednostek. Traktowany jest także jako problem współczesnego świata. To sprawia, że terroryzm jest aktem przemocy, którego skutki odczuwa cała międzynarodowa społeczność. Działalność terrorystyczna uzewnętrznia się w bezprawnych czynach, których konsekwencje są trudne do przewidzenia.

Terroryzm to również zjawisko wielopłaszczyznowe, a ugrupowania terrorystyczne w swoich działaniach są coraz lepiej zorganizowane i do osiągnięcia celów wykorzystują coraz bardziej drastyczne narzędzia.

Definicji terroryzmu jest bardzo wiele. Jedna z nich sformułowana przez Departament Obrony USA stwierdza, że terroryzm to „bezprawne użycie siły lub groźba użycia siły czy przemocy wobec osoby lub mienia, by wymuszać

¹ Doktorant WCY WAT.

lub zastraszać rządy lub społeczeństwa, dla osiągnięcia celów politycznych, ideologicznych lub religijnych”².

Trudności związane z jednoznacznym określeniem, jakie działania należy uznać za nielegalne i kiedy podjąć decyzję, aby je zwalczać, sprawiają, że to każde państwo samo decyduje, czy daną działalność zaklasyfikować do zagrożenia terrorystycznego, czy też nie.

Zjawisko terroryzmu cechuje się niezwykle dynamiką zmian. Jako jedna z postaci konfliktów asymetrycznych dysponuje zdolnością do szybkiego dostosowywania się do ulegających zmianom sytuacji politycznych, na poziomie narodowym i międzynarodowym.

Zagrożenia terrorystyczne ze względu na fakt negatywnego wpływania na funkcjonowanie państw oraz międzynarodową społeczność powinny być traktowane jako przedmiot działalności podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa uczestników stosunków międzynarodowych, czyli państw, jednostek i organizacji międzynarodowych.

Terroryzm w polskiej polityce bezpieczeństwa

Problematyka terroryzmu jest niezwykle istotnym zagadnieniem w polskiej polityce bezpieczeństwa. Pomimo że jest to specyficzny rodzaj zagrożenia, często pomijany i niejednokrotnie niedoceniany w całości kształcie problematyki bezpieczeństwa, to stanowi główne wyzwanie dla instytucji zajmujących się tą kwestią.

Mimo że zwalczanie terroryzmu w Polsce jest stosunkowo nową strategią działań, to stanowi wyzwanie dla pracowników instytucji zajmujących się tą problematyką. Współczesne zagrożenia terrorystyczne dla Polski są następstwem zagrożeń pojawiających się w Europie i na świecie. Mimo że czynniki podjęcia działań przez terrorystów na terenie Polski są podobne jak w przypadku innych państw, to Polska jako cel zamachu terrorystycznego jest mniej atrakcyjna, pozostając państwem drugiego wyboru³. Stwierdzenie to nie może stanowić podstawy do bagatelizowania tego problemu, nawet ze względu na fakt, że Polska nie była do tej pory celem zamachów terrorystycznych. Oznacza to jednak w praktyce brak odpowiedniego przygotowania społeczeństwa do radzenia sobie z tym zagrożeniem oraz równoczesny brak doświadczenia instytucji i organów państwowych w reagowaniu w przypadku ich wystąpienia. Globalny wymiar zagrożeń terrorystycznych oraz ich permanentny charakter są bezdyskusyjne we współczesnym świecie. Państwa muszą więc podejmować działania mające na celu przeciwdziałanie im oraz ich zwalczanie.

System przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym w Polsce uzyskał kształt, który ma zapewnić istnienie prawnych, organizacyjnych oraz funkcjonalnych ram efektywnego ich zwalczania. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach anty-

² B. Hoffman, *Oblicza terroryzmu*, wyd. Świat Książki, Warszawa 1999, s. 27.

³ J. Szafrński (red.), *Problemy prawno-organizacyjne zwalczania terroryzmu w Polsce*, wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2011, s. 67.

terrorystycznych wypełniła funkcjonującą do tego dnia lukę w ogólnym systemie bezpieczeństwa państwa. W związku z tym można stwierdzić, że obecny system przeciwdziałania terroryzmowi w Polsce należy do efektywnych. Posiada zakres, w którym reguluje działania poszczególnych jednostek. Wyznacza podmioty, które mają przeciwdziałać zagrożeniom terrorystycznym.

Współczesne ujęcie terroryzmu

Dziś jest oczywiste, że terroryzm nie ma granic. Aby go przezwyciężyć i zapobiec jego rozprzestrzenianiu się na świecie, należy podjąć wspólne działania. Osiągnięcie międzynarodowej współpracy w ramach zwalczania terroryzmu prowadzi do nadania szeregu nowych kompetencji służbom odpowiedzialnym za zapewnianie bezpieczeństwa. Globalne zwalczanie terroryzmu, którego prekursorem były USA, oraz prowadzenie go jako interwencji militarnej znalazło odzwierciedlenie we wzroście niezadowolenia społecznego, a także spowodowało erozję legitymizacji działań antyterrorystycznych⁴.

Doprowadziło to do wzrostu aktywności terrorystycznej w niektórych regionach. Interwencje, które zostały przeprowadzone w Afganistanie czy też Iraku, skutkowały większą destabilizacją owych regionów, a nie załagodzeniem i poprawą sytuacji, która tam panowała. Samo użycie środków wojskowych i siły militarnej na tak dużą skalę podniosło jej znaczenie w stosunkach międzynarodowych, ujmując tym samym bardziej pokojowym środkom oddziaływania. Nadanie zwalczaniu terroryzmu tak wysokiej rangi spowodowało, że określenie międzynarodowy terroryzm stało się „zaklęciem”, którego siła znacząco wpływa na świadomość ludzi⁵. Nadmierna koncentracja uwagi na owym zagrożeniu przejawia się w problemach dotyczących współpracy zarówno globalnej, jak i regionalnej w odniesieniu do często poważniejszych wyzwań z zakresu bezpieczeństwa czy to światowego, czy poszczególnych państw.

Wysoka ranga zagrożenia przypisywana terroryzmowi i utrzymujące się możliwości jego wystąpienia powodują, że w najbliższych latach walka z terroryzmem pozostanie kluczowym zagadnieniem międzynarodowej współpracy. W konsekwencji walka z tym zagrożeniem będzie determinować kształt strefy bezpieczeństwa w aspekcie stosunków międzynarodowych⁶.

Wraz z pojawieniem się zagrożeń terrorystycznych powstały modele oraz formy ich zwalczania. Decydenci mają za zadanie opracowanie modeli, których podstawowym celem będzie odpowiedź na atak terrorystyczny o charakterze zarówno incydentalnym, jak i o szerokim zasięgu. W literaturze można odnaleźć dwa podstawowe modele reagowania na te zagrożenia.

⁴ R. Kuźniar (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012 r., s. 257-258.

⁵ <http://wolna-polska.pl/wiadomosci/terroryzm-narzedzie-globalistow-budowie-krolestwa-antychrysta-2017-02>, z dnia 22.02.2017 r.

⁶ R. Kuźniar (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, op. cit., s. 258.

Pierwszy z nich, tzw. cywilny, związany jest z wykorzystaniem sił policyjnych oraz wymiaru sprawiedliwości, co oznacza, że w tym ujęciu terroryzm traktowany jest jako czyn kryminalny.

Drugi z kolei, stricte militarny, skoncentrowany na użyciu siły jako odpowiedzi, która może skutkować w przypadku państw demokratycznych ograniczeniem obywatelskich swobód oraz procedur. Oba podejścia należy traktować jako rozwiązania krańcowe – w ich centrum sytuuje się polityka antyterrorystyczna, w której wiele aspektów jednego czy drugiego modelu wzajemnie się przenika oraz dopełnia⁷. Istotne jest, że w ramach owej polityki wykorzystuje się szereg instytucji wpisanych w zakres bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego. Zwraca się również uwagę na intensyfikację kształcenia obywateli zgodnie ze sprecyzowanymi procedurami zachowania w przypadku zaistnienia zagrożenia terrorystycznego.

Siły zbrojne w aspekcie walki z terroryzmem

Ewolucja zagrożeń związanych z bezpieczeństwem państwa spowodowała, że wraz z nimi uległ zmianie zakres wykorzystania sił zbrojnych do ich zwalczania. W związku z tym podejście militarne do walki z terroryzmem zyskuje większy wymiar. Obecnie wojsko stanowi główny filar bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Oznacza to, że siły zbrojne zapewniają wsparcie władzy oraz społeczeństwa w przypadku wystąpienia zarówno zagrożeń militarnych, jak i niemilitarnych.

Odnosząc się do płaszczyzny militarnej zwalczania terroryzmu, uwzględnia się następujące działania⁸:

- działania prewencyjne,
- walka z państwami, które sponsorują terroryzm,
- działania o charakterze odwetowym,
- operacje sił specjalnych,
- odbijanie zakładników.

Wykorzystanie wojska w kontekście wyżej wymienionych aspektów ma sprzyjać aktywnej walce z terroryzmem. W owych działaniach konieczna jest współpraca międzynarodowa, która zapewni kompleksowe i skuteczne jego zwalczanie oraz zwiększy rolę i udział armii w tej walce. Należy jednak zachować zdrowy rozsądek w konfrontacji z terroryzmem, mając na uwadze poszanowanie praw człowieka, które stanowią fundament współczesnej demokracji. Skuteczność reagowania na zagrożenia terrorystyczne opiera się między innymi na wymianie informacji między państwami. Istotne jest tu skorelowanie niektórych aspektów bezpieczeństwa narodowego z bezpieczeństwem międzynarodowym w kwestii walki z globalnym terroryzmem. Podkreśla to konieczność stworzenia standardów zwalczania terro-

⁷ K. Liedl, J. Marszałek-Kawa, Sz. Wudarski (red.), *Polityczne metody zwalczania terroryzmu*, Duet, Toruń 2006, s. 246.

⁸ P. Ostaszewski, *Międzynarodowe stosunki polityczne*, wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 2010, s. 521.

ryzmu dla całej międzynarodowej społeczności. Aby to osiągnąć, niezbędne jest zintensyfikowanie współpracy między poszczególnymi krajami⁹.

Uznanie aktów terroryzmu za formę agresji zbrojnej uruchomiło falę działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe. W reakcji na zamachy z dnia 11 września 2001 roku zdecydowano o rozpoczęciu realizacji postanowień zawartych w artykule 5 Traktatu Północnoatlantyckiego, zobowiązując tym samym sojuszników do zbiorowej obrony w ramach wystąpienia zagrożenia. Istotą globalnej wojny z terroryzmem było podjęcie interwencji zbrojnych w państwach, które wspierają terroryzm oraz w tych niezdolnych do jego zwalczania, jak również podjęcie działań przez partnerów antyterrorystycznej koalicji, zmierzających do wyeliminowania zagrożenia. Umożliwiło to przeciwdziałanie temu zjawisku oraz wskazało na wysoką rangę zagrożenia ze strony terroryzmu dla międzynarodowego ładu społecznego¹⁰.

Walka z terroryzmem po 11 września 2001 roku to głównie interwencje zbrojne podejmowane przez siły zbrojne, wspierane przez uczestników międzynarodowych koalicji antyterrorystycznych. Istotne znaczenie w walce z tym zagrożeniem odgrywają Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, które poprzez swoją działalność służą państwu polskiemu i społeczności międzynarodowej. Ich kluczowym zadaniem jest zapewnienie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa. Swoje cele realizują poprzez podejmowanie własnych działań, sojuszniczą współpracę i kooperację ze wszystkimi organizacjami oraz państwami zainteresowanymi rozwijaniem międzynarodowego bezpieczeństwa i współpracy. Dzięki profesjonalnemu wyszkoleniu reagują na pojawiające się zagrożenia oraz gwarantują obywatelom jakże istotne w codziennym życiu poczucie bezpieczeństwa. Jako kluczowy element systemu obronnego państwa, siły zbrojne uczestniczą w wypełnianiu zadań polityki obronnej kraju, co znacząco wpływa na podniesienie jego poziomu bezpieczeństwa.

Niewątpliwie armia jest szczególnie istotnym i niezastąpionym wyróżnikiem suwerenności oraz niepodległości państwa. Jej stan, sprawność oraz siła ukazują wolę, profesjonalizm, trud nie tylko społeczeństwa, ale i władzy danego państwa. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej należy traktować jako podstawowy aparat przeznaczony do urzeczywistniania polskiej polityki bezpieczeństwa. Ich funkcjonowanie zależne jest od sytuacji geopolitycznej, w jakiej znajduje się RP. Determinuje ona wypracowanie wizji działań, jakie powinny podejmować siły zbrojne w toku swojej aktywności. Siły zbrojne posiadają wykwalifikowane jednostki, które przygotowane są do podjęcia walki zbrojnej oraz operacji specjalnych, w celu obrony interesów narodowych i sojuszniczych. W aspekcie państwowym porównuje się je do organizacji zbrojnej ukierunkowanej na obronę i ochronę kluczowych spraw państwowych i sojuszniczych¹¹.

⁹ Ibidem, s. 530.

¹⁰ R. Kuźniar (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, op. cit., s. 249-250.

¹¹ R. Jakubczak (red.), *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*, Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2008, s. 180.

RP dysponuje armią w pełni dostosowaną do wymagań stawianych przez środowisko międzynarodowe. Zdolności operacyjne sił zbrojnych gwarantują realizację prowadzonej przez państwo polityki obronnej. Odpowiednia strategia rozwoju, transformacji oraz modernizacji potencjału, jakim dysponują siły zbrojne, zapewni skuteczną realizację zadań wynikających ze zobowiązań związanych z prowadzeniem walki z terroryzmem. Właściwe wykorzystanie potencjału SZ RP wpływa na utrzymanie stabilnej pozycji kraju na arenie międzynarodowej. Nasze siły zbrojne stanowią kluczowe ogniwo kraju, warunkujące skuteczną realizację polityki bezpieczeństwa oraz polityki obronnej¹².

Wypracowanie wspólnej wizji działań na rzecz przeciwdziałania terroryzmowi przyczynia się do zobrazowania społeczeństwu międzynarodowemu, jak istotne stają się potrzeby obronne państw sojusznich. Wymienianie wspólnych doświadczeń pomiędzy członkami poszczególnych organizacji międzynarodowych, wspólne ćwiczenia oraz współpraca przyczyniły się do przygotowania programu zwalczania zagrożeń terrorystycznych. Podjęcie próby stworzenia profesjonalnego systemu zapewniającego bezpieczeństwo RP w aspekcie walki z terroryzmem oraz współpraca z wojskami państw sojusznich ma stać się środkiem w pełni gwarantującym zapewnienie optymalnej zdolności obronnej RP w warunkach zaistnienia potencjalnego ataku terrorystycznego ze strony hipotetycznego terrorysty.

W ramach walki z terroryzmem na pierwszy plan wysuwa się kwestia współpracy w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego. Każdy z przejawów aktywności sił zbrojnych jest odpowiedzią na zmieniającą się sytuację geopolityczną. Aktywność wojsk sojusznich jest gwarantem skutecznej obrony. Szybkie reagowanie na pojawiające się zagrożenia wpływa na sprawne wykonywanie postawionych przed wojskiem zadań. Członkostwo w Sojuszu przejawiające się międzynarodową współpracą zaowocowało wzrostem pozycji oraz znaczenia Polski na świecie. Dzięki zaangażowaniu w rozwijanie relacji sojusznich Polska stała się solidnym, sprawdzonym oraz wiarygodnym partnerem. Realizacja wspólnych międzynarodowych inicjatyw, których implementacja możliwa jest dzięki ćwiczeniom organizowanym w kraju i za granicą służy osiąganiu nowej jakości przez SZ RP. Wypełnianie celów zawartych w planach bilateralnej współpracy pozostaje istotnym elementem polskiej polityki bezpieczeństwa¹³.

Międzynarodowa współpraca w ramach zwalczania terroryzmu na płaszczyźnie militarnej jest najbardziej specyficznym rodzajem walki. Na uwagę zasługuje fakt, że tylko jedna międzynarodowa organizacja podjęła decyzję o wdrożeniu rozwiązań wojskowych w kwestie walki z terroryzmem. Organizacja ta to Sojusz Północnoatlantycki. Konieczne jest w tym momencie zastanowienie się nad charakterem działań wojskowych w aspekcie walki z terroryzmem.

¹² W. Kitler, *Bezpieczeństwo narodowe RP*, wyd. AON, Warszawa 2011, s. 44.

¹³ <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/wspolpraca-miedzynarodowa/sojusz-ponocnoatlantyczny-103257/> [dostęp: 20.02.2017 r.].

Z prawnego punktu widzenia należy stwierdzić, że terroryzm jest przestępstwem. Jest on czymś więcej niż pojedynczym aktem przestępczym. To jeden z elementów walki asymetrycznej, zagrażającej żywotnym interesom państw, w które jest wymierzony. W związku z tym państwa, aby zwalczać owo zjawisko, wykorzystują wszystkie możliwe sposoby, a wśród nich narzędzia militarne. Obecnie siły zbrojne to nie tylko armia oraz konwencjonalne środki walki. To również, a może przede wszystkim w kontekście walki z terroryzmem – siły specjalne¹⁴. Utworzenie oraz utrzymanie sił, które podejmą się realizacji zadań z zakresu taktyki *search – and – destroy* w okresie zagrożeń pochodzących od grup terrorystycznych tworzących struktury o globalnym zasięgu, staje się warunkiem koniecznym.

Militarne przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym to działanie, które jest reakcją na pojawienie się ataku ze strony nieprzyjaciela. Skala realizowanych operacji często utrudnia stosowanie narzędzi adekwatnych do zaistniałej sytuacji. Przykładem odzwierciedlającym konieczność podjęcia działań militarnych w aspekcie zwalczania zagrożeń terrorystycznych była interwencja w Afganistanie oraz Iraku. Operacja *Trwała wolność* prowadzona bezpośrednio w ramach odpowiedzi na atak z dnia 11 września 2001 roku rozpoczęła się od obalenia rządów talibów, a także zniszczenia struktur Al-Kaidy oraz powiązanych z nią grup terrorystycznych przejawiających swoją aktywność na terenie Afganistanu.

Kolejne lata to kontynuacja działań antyterrorystycznych przez USA i sojuszników w celu rozpracowania oraz likwidacji pozostałej części grup terrorystycznych oraz talibów. Równocześnie do działań prowadzonych przeciwko grupom terrorystycznym decyzją Rady Bezpieczeństwa na terenie Afganistanu rozmieszczono Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa, a ich głównym celem było udzielanie pomocy tamtejszej ludności w odbudowie państwowości afgańskiej. Mimo systematycznego wzmacniania sił zbrojnych, koalicji nie udało się zwalczyć oporu stawianego przez talibów. Sama misja, która przez USA traktowana była jako główny wyznacznik walki z terroryzmem, stała się akcją zwalczania lokalnej partyzantki oraz operacją stabilizacji i odbudowy Afganistanu. Mimo że w kontekście przyszłości tego państwa owe działania były istotne, to ich wpływ na aktywność grup terrorystycznych na świecie był ograniczony¹⁵.

Operacja *Iracka wolność* to kolejna próba podjęta w celu wyeliminowania zagrożeń terrorystycznych. Podstawą do rozpoczęcia działań było niesłuszne oskarżenie władz Iraku o finansowanie grup terrorystycznych oraz nielegalnych programów zbrojeń niekonwencjonalnych. Rezultat działań był zupełnie inny, niż się tego spodziewano. Destabilizacja Iraku oraz wzrost aktywności terrorystycznej przyczyniły się do spadku poparcia środowiska międzynarodowego dla tego sposobu działania.

¹⁴ K. Liedel, *Zwalczanie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Difin, Warszawa 2010, s. 49-50.

¹⁵ R. Kuźniar (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, op. cit., s. 250.

Działania, które zostały podjęte w ramach międzynarodowej walki z terroryzmem, niejednokrotnie nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Trudno jest przewidzieć, co tak naprawdę wydarzy się, kiedy do walki z terroryzmem wkroczą siły zbrojne. Konflikt ten jest nieprzewidywalny, a konsekwencje ataków terrorystycznych trudne do opanowania. Dlatego też kroki podejmowane w celu zwalczania zagrożeń terrorystycznych w ramach struktur NATO prowadzone są w czterech wymiarach. Prezentują się one następująco:

- zapobieganie terroryzmowi – należyte rozpoznanie charakteru zagrożeń,
- ochrona potencjalnych celów zamachów – fizyczne zabezpieczenie osób oraz mienia,
- ściganie – wykrywanie oraz eliminacja podmiotów prowadzących działalność terrorystyczną,
- opanowanie konsekwencji aktów terrorystycznych – działania mające na celu minimalizację ich skutków¹⁶.

Gwałtowny wzrost częstotliwości zamachów terrorystycznych stał się wyzwaniem dla porządku publicznego poszczególnych państw.

Podstawy użycia SZ RP w zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych

Dziś nie jest niczym zaskakującym, że SZ RP, jako główny filar bezpieczeństwa państwa, w razie wystąpienia zagrożeń terrorystycznych, zapewniają wsparcie społeczeństwa oraz władz cywilnych.

Warto zastanowić się, jak w świetle polskich rozwiązań usytuowano rolę Sił Zbrojnych w przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym oraz ich zwalczaniu.

Rola, charakter oraz zadania SZ RP wynikają wprost z zapisów zawartych w konstytucji. Jako nieodzowny element polskiej polityki bezpieczeństwa posiadają monopol na zastosowanie zdolności militarnych w określonych sytuacjach. Swoje misje oraz funkcje w obronie oraz ochronie narodowych interesów i wspólnych interesów w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego we wszystkich stanach bezpieczeństwa narodowego oraz międzynarodowego wykonują w taki sposób, aby zapewnić sprawność systemu mobilizacyjnego oraz utrzymać zdolność bojową.

Nie należy zapominać o tym, że siły zbrojne realizują również zadania mające na celu wsparcie władz cywilnych oraz społeczeństwa w obliczu zagrożeń niemilitarnych¹⁷. Wśród niezwykle istotnych cech polskiej armii, przydatnych w zwalczaniu terroryzmu, jest ich profesjonalne wykształcenie, wysoka gotowość do podjęcia działań, specjalistyczny sprzęt niezbędny do ich prowadzenia oraz niezwykła organizacja i dyscyplina żołnierzy¹⁸. Polski system prawny nie posiada jednego aktu prawnego, który w sposób kompleksowy regulowałby problema-

¹⁶ R. Kuźniar (red), *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, op. cit., s. 240.

¹⁷ <http://www.nowastrategia.org.pl/sily-zbrojne-at/> [dostęp z dnia: 20.02.2017 r.].

¹⁸ T. Ciszewski, *Udział Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej w zapobieganiu oraz usuwaniu skutków zagrożeń niemilitarnych*, „Zeszyty Naukowe WSOWL” 2011, nr 2, Wrocław 2011, s. 363.

tykę związaną z przeciwdziałaniem oraz zwalczaniem zagrożeń o charakterze terrorystycznym i usuwaniem skutków owych ataków. Głównymi delegacjami prawnymi odnoszącymi się do kwestii użycia sił zbrojnych w aspekcie walki z terroryzmem są:

- Ustawa z dnia 6.04.1990 r. o Policji – w której art. 18 pkt 8 określa, że Rada Ministrów może wydać rozporządzenie regulujące warunki oraz sposób użycia SZ RP w celu wsparcia działań Policji;
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu SZ RP poza granicami państwa – normująca obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału między innymi w akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom;
- Rozporządzenie RM z dnia 6 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz SZ RP w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego – określające szczegółowe warunki oraz sposób użycia oddziałów i pododdziałów Policji i SZ RP w przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego;
- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 r. – wskazuje, że „główne zadania SZ RP dotyczą obrony i ochrony nienaruszalności granic RP, udziału w operacji obronnej poza obszarem państwa zgodnie z artykułem 5 Traktatu Północnoatlantyckiego, udziału w działaniach antyterrorystycznych w kraju i poza granicami”¹⁹;
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych – wskazuje, że w przypadku „kiedy użycie oddziałów lub pododdziałów Policji okaże się lub może okazać się niewystarczające, do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji mogą być użyte oddziały i pododdziały SZ RP”²⁰.

Przykłady wykorzystania SZ RP w przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym

W strukturach SZ RP znajdują się jednostki, które przeznaczone są do zwalczania zarówno terroryzmu krajowego, jak i międzynarodowego. Jedną z takich jednostek jest Formacja Specjalna „GROM”. Jednostka Wojskowa nr 2305 jest w pełni przygotowana do realizacji zadań w zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych. Ma ona duże doświadczenie w prowadzeniu działań o charakterze ogólnowojskowym. Aktywność jednostki przejawia się m.in. w udziale w misjach: *Enduring Freedom* oraz *Iraqi Freedom*.

Komandosi GROM-u podczas samego pobytu w Iraku przeprowadzili ponad 200 akcji o charakterze bezpośrednim. W wyniku tych działań zatrzymali kilkuset

¹⁹ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2014, s. 31.

²⁰ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych [Dz.U. 2016 poz. 904].

podejrzanych o terroryzm, w tym kilka osób z tzw. talii kart – przedstawiającej sylwetki najbardziej poszukiwanych członków reżimu Saddama Husajna²¹.

Ponadto funkcjonuje Oddział Specjalny Żandarmerii Wojskowej. Jego zadania koncentrują się wokół zapewnienia wsparcia policyjnego oddziałom oraz pododdziałom SZ RP wydzielonym do użycia w sytuacjach kryzysowych, biorącym udział w misjach stabilizacyjnych, pokojowych, operacjach ratowniczych oraz humanitarnych, a także zapobiegania atakom terroru i likwidowania ich skutków, prowadzonych przez ONZ, NATO, UE, OBWE lub wynikających z innych porozumień międzynarodowych²².

Jednostka Wojskowa Komandosów z Lublińca angażuje się w działalność niekonwencjonalną i kontrterrorystyczną, akcje bezpośrednie, wsparcie militarne oraz rozpoznanie specjalne polegające na zdobywaniu kluczowych informacji o znaczeniu militarnym na terytorium przeciwnika. Wszystkie wymienione zadania realizowane są w ramach tzw. zielonej taktyki. Spektakularnym sukcesem żołnierzy było aresztowanie znajdujących się na liście JPEL (*Joint Prioritized Effects List*) przebywających w Afganistanie Mullaha Bashara i Riaha Sudina²³. Na uwagę zasługuje również służba polskich komandosów na terenie Afganistanu, gdzie ich zadania koncentrowały się na doprowadzeniu afgańskiej jednostki ATF-444 do samodzielnego zabezpieczania, planowania oraz prowadzenia operacji przeciwterrorystycznych, zgodnie ze strategią oraz polityką rządu Afganistanu.

Formoza jako w pełni zawodowa formacja specjalna przeznaczona jest do realizacji operacji na morzu, pod wodą oraz w pobliżu linii brzegowej. Do głównych zadań, które wykonuje, należy zwalczanie terroryzmu, w szczególności na obiektach pływających i platformach wiertniczych, podejmowanie akcji bezpośrednich, rozpoznanie specjalne, działania niekonwencjonalne oraz wsparcie wojsk sojuszników i kooperacja z innymi formacjami specjalnymi. Przejawem działalności Formozy była ochrona okrętu wsparcia logistycznego ORP Kontradmiral Xawery Czernicki w ramach akcji koalicji antyterrorystycznej w Afganistanie²⁴.

Wspomnieć należy również o Jednostce Wojskowej NIL, która stanowi strategiczne spoiwo oddziałów specjalnych. Jej zadania koncentrują się wokół wsparcia dowodzenia, łączności, zabezpieczenia logistycznego i informacyjnego. Żołnierze jednostki brali czynny udział w operacjach na terenie kraju i w misjach poza jego granicami. W ramach Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie zapewniali wsparcie dowodzenia, informacyjne oraz logistyczne dla żołnierzy Jednostki Wojskowej Komandosów oraz GROM-u.

²¹ http://grom.mil.pl/powstanie_pliki/powstanie.htm [dostęp z dnia: 20.02.2017].

²² <http://oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/7.html> [dostęp z dnia 20.02.2017].

²³ A. Dytkowski, *Siły zbrojne w zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych*, [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 7/12.

²⁴ J. Rybak, *Wojska specjalne czy siły specjalne?*, „Polska Zbrojna”, nr 8, 2006, s. 52.

Nie można zapomnieć także o jednostce specjalnej AGAT. Jest ona przeznaczona do prowadzenia zarówno akcji bezpośrednich, jak i wsparcia militarnego oraz operacji przeciwterrorystycznych. Żołnierze jednostki przechodzą treningi w Alpach francuskich oraz w Gujanie Francuskiej.

Militarne zaangażowanie SZ RP w wojnę z terroryzmem wbrew opiniom prezentowanym przez polityków europejskich ocenia się poprawnie. Wiele z operacji na szczeblu taktycznym oraz operacyjnym udowodniło, że Polska ma profesjonalnie przygotowane kontyngenty do działań stabilizacyjnych w ramach sił sojuszników, gdzie wielokrotnie podejmowano działania o charakterze zwalczania szeroko pojętego terroryzmu²⁵.

Wnioski

Dbłość o bezpieczeństwo państwa, jego obywateli, porządek publiczny oraz utrzymywanie obowiązującego ładu wewnętrznego i międzynarodowego to kluczowe zadania, jakie mają spełniać współczesne systemy bezpieczeństwa.

Systemy te powinny też uwzględniać zapobieganie zagrożeniom terrorystycznym, a w przypadku ich wystąpienia także skuteczne zwalczanie.

Optymalna realizacja tego zadania koncentruje się na stworzeniu przez państwa własnych systemów, których celem będzie ochrona przed zagrożeniami terrorystycznymi.

Istotne znaczenie ma również międzynarodowa współpraca w zakresie zwalczania terroryzmu. Idąc dalej, należy zaznaczyć, że użycie jednostek sił zbrojnych do walki z tym zagrożeniem determinowało i w dalszym ciągu determinuje kształt stosunków międzynarodowych w sferze bezpieczeństwa.

Pomimo że liczne służby, instytucje oraz agencje mają sformułowane zadania w obszarze walki z terroryzmem, to priorytetem powinno pozostać dokonywanie modyfikacji w istniejących regulacjach odnoszących się do kwestii zwalczania terroryzmu, aby dostosowywać się do jego dynamicznego charakteru.

Nie wynaleziono jeszcze technologii, która pozwoliłaby na wyeliminowanie zagrożeń terrorystycznych. Dlatego w gestii władzy państwowej, obywateli, pracowników instytucji zarządzania kryzysowego, a przede wszystkim sił zbrojnych pozostaje podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom terrorystycznym oraz skuteczne ich zwalczanie.

²⁵ P. Mickiewicz, *Polska w koalicji antyterrorystycznej – wnioski dla polityki bezpieczeństwa RP*, „Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej”, rok XLVI nr 1 (160) 2005, Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 2005, s. 103-104.

BIBLIOGRAFIA

- [1] CISZEWSKI T., *Udział Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej w zapobieganiu oraz usuwaniu skutków zagrożeń niemilitarnych*, „Zeszyty Naukowe WSOWL” 2011, nr 2, Wrocław 2011.
- [2] DYTkowski A., *Siły zbrojne w zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych*, [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 7/12.
- [3] HOFFMAN B., *Oblicza terroryzmu*, wyd. Świat Książki, Warszawa 1999.
- [4] JAKUBCZAK R. (red.), *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*, Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2008.
- [5] KITLER W., *Bezpieczeństwo narodowe RP*, wyd. AON, Warszawa 2011.
- [6] KUŹNIAR R. (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.
- [7] LIEDEL K., *Zwalczanie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Difin, Warszawa 2010.
- [8] LIEDEL K., MARSZAŁEK-KAWA J., WUDARSKI Sz. (red.), *Polityczne metody zwalczania terroryzmu*, Duet, Toruń 2006.
- [9] MICKIEWICZ P., *Polska w koalicji antyterrorystycznej – wnioski dla polityki bezpieczeństwa RP*, „Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej” rok XLVI, nr 1 (160) 2005, Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 2005.
- [10] OSTASZEWSKI P., *Międzynarodowe stosunki polityczne*, wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 2010.
- [11] SZAFRAŃSKI J. (red.), *Problemy prawno-organizacyjne zwalczania terroryzmu w Polsce*, wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2011.
- [12] *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014.
- [13] Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904).
- [14] RYBAK J., *Wojska specjalne czy siły specjalne?*, „Polska Zbrojna” 2006, nr 8.
- [15] http://grom.mil.pl/powstanie_pliki/powstanie.htm [dostęp z dnia: 20.02.2017].
- [16] <http://oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/7.html> [dostęp z dnia 20.02.2017].
- [17] <http://www.nowastrategia.org.pl/sily-zbrojne-at/> [dostęp z dnia: 20.02.2017].
- [18] <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/arttykul/wspolpraca-miedzynarodowa/sojusz-ponocnoatlantycki-103257/> [dostęp z dnia: 20.02.2017].
- [19] <http://wolna-polska.pl/wiadomosci/terroryzm-narzedzie-globalistow-budowie-krolestwa-antychrysta-2017-02> [dostęp z dnia: 22.02.2017].

THE USE OF ARMED FORCES TO COMBAT TERRORIST THREATS

Abstract. The aim of this article is to present the option of using the armed forces to combat terrorist activities. Terrorist threats have a negative effect on various international community relations. Every State, therefore, is jointly responsible for ensuring security at the global level. The author argues that responsibility for international security should properly defined, with clearly specified relations between the state authorities, armed forces and the citizens. The achievement of international cooperation in the fight against terrorism is necessary upon taking effective solutions for eliminating it, as a problem of international relations.

Keywords: armed forces, terrorist threats, security policy, international relations.